

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมในการพัฒนาโครงการ โอกาสในการพัฒนา ภาวะคุกคาม รวมทั้งมิติความต้องการของตลาดงาน มิติความต้องการของผู้เรียน ผู้ดำเนินโครงการ ได้ผลการศึกษาและแบ่งผลการศึกษากำหนดบริบทของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ สาขาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมในการพัฒนาโครงการ

ตอนที่ 2 มิติความต้องการของตลาดงาน

ตอนที่ 3 มิติความต้องการของผู้เรียน

ตอนที่ 4 มุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพแวดล้อมในการพัฒนาโครงการ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ยังมีความโดดเด่นที่เป็นข้อได้เปรียบในเชิงภูมิศาสตร์ ทั้งในด้านทำเลที่ตั้ง ซึ่งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพ และปริมณฑล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในจังหวัดภาคกลาง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และหลากหลายทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ในฐานะที่เป็นเมืองซึ่งกำลังเจริญเติบโต มีศักยภาพและความพร้อมที่จะเป็นฐานการศึกษา วิจัยและพัฒนาทั้งปัจจุบันและอนาคต

การกำหนดความแตกต่างในปรัชญาของหลักสูตรที่ผนวกเอาองค์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรมที่กำลังเป็นที่สนใจของประชาคมโลก มาบูรณาการร่วมกันกับการบริหารและเทคโนโลยีการก่อสร้าง (Construction Technology and Management) เป็นแนวทางที่ทำให้หลักสูตรของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความแตกต่างจากหลักสูตรสถาปัตยกรรมของสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ อย่างชัดเจน และเป็นความแตกต่างที่ตอบสนองต่อสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงของวิถีสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สังคมในปัจจุบันและอนาคตมีความต้องการสูง หากวิเคราะห์ในเชิงอุปสงค์-อุปทาน หลักสูตรของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จึงมีแนวโน้มที่จะได้รับโอกาสและความสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาด้านวิชาการ ทั้งโดยเครือข่ายทางวิชาการจากทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ ด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์ ที่

ส่งเสริมและพัฒนาให้บัณฑิตมีความโดดเด่นเป็นเลิศในทักษะการปฏิบัติวิชาชีพ โดยการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าร่วมฝึกทักษะการปฏิบัติงานจริงในตลาดวิชาชีพ ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่นไปจนถึงระดับสากล ควบคู่ไปกับการศึกษาด้านวิชาการ อย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาการศึกษา และการพัฒนาเครือข่ายทางวิชาการ ที่ผสมผสานองค์ความรู้ระหว่าง การบริหารจัดการ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสุนทรียภาพ ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาเครือข่ายทางสังคมและตลาดวิชาชีพ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับสากล รวมถึงข้อได้เปรียบในด้านภูมิศาสตร์ของที่ตั้งที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม จะทำให้นักศึกษาของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีโอกาสในการพัฒนาด้านทักษะการปฏิบัติวิชาชีพสูงกว่าสถาบันอื่นๆ ในระดับเดียวกัน

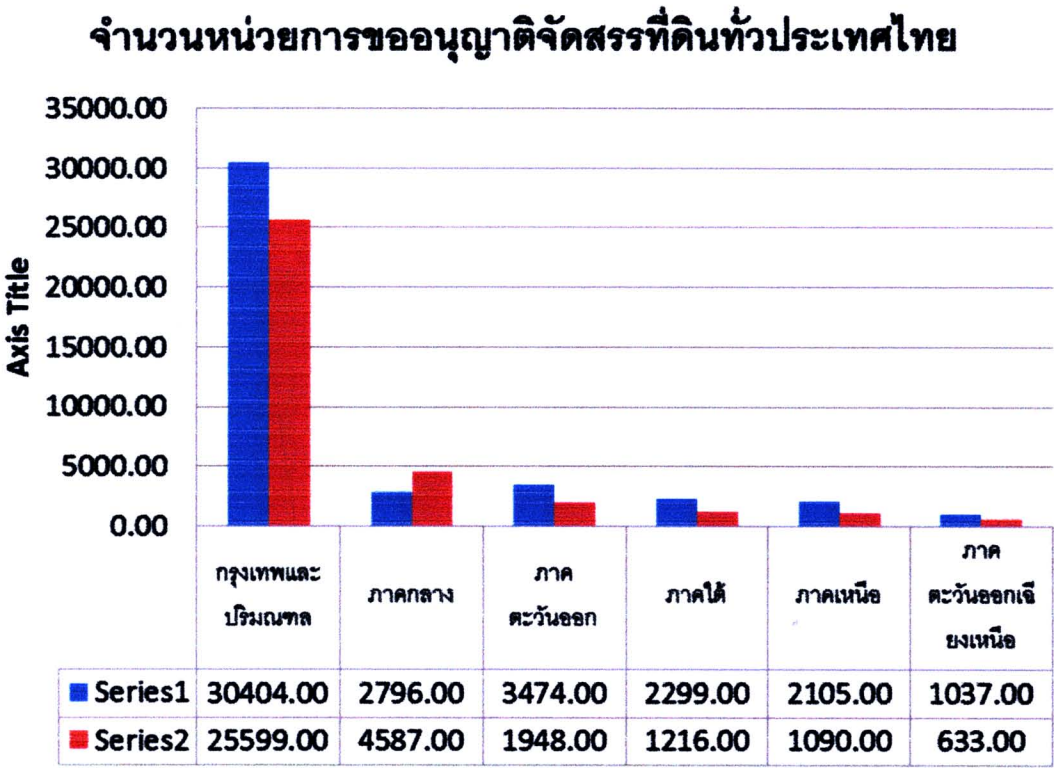
ด้วยวิสัยทัศน์ที่มุ่งผลิตทรัพยากรบุคคลสาขาสถาปัตยกรรม ให้ตอบสนองความต้องการทางวิชาชีพ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับสากล โดยปราศจากขีดจำกัดในการเรียนรู้ และเพิ่มศักยภาพในการปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ของแต่ละยุคสมัย จะช่วยขยายโอกาสในตลาดงาน และเมื่อบัณฑิตมีความพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่ตลาดงานในวงกว้าง ก็จะช่วยพัฒนาการรับรู้ในเรื่องคุณภาพชื่อเสียงของคณะและเกียรติภูมิของสถาบันทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

ตอนที่ 2 มิติความต้องการของตลาดงาน

เมื่อพิจารณาจากการเปิดการเรียนการสอนในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 27 สถาบันแล้วปรากฏว่ามีการกระจุกตัวของสถาบันเหล่านั้นในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กว่า 17 สถาบัน(ประมาณ 63%) โดยมีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนสถาปัตยกรรมศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 สถาบัน(ประมาณ 19%) ภาคเหนือ 3 สถาบัน(ประมาณ 11%) และภาคใต้เพียง 2 สถาบัน(ประมาณ 7%) เมื่อเทียบกับปริมาณความต้องการของตลาดงานซึ่งสามารถดูจากข้อมูลการขออนุญาตจัดสรรที่ดินและพื้นที่สิ่งก่อสร้างอาคารโรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างเป็นรายภาค จะพบว่า ภาคกลางรวมกับภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีปริมาณงานที่จำเป็นต้องใช้สถาปนิกเป็นลำดับ 1 ของประเทศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภูมิภาคดังกล่าวจำเป็นต้องมีวิชาชีพทางสถาปัตยกรรมเป็นจำนวนมากเพื่อการรองรับอุตสาหกรรมบริการและการก่อสร้าง

ตารางที่ 5.1 จำนวนหน่วยการขออนุญาตจัดสรรที่ดินทั่วประเทศไทย

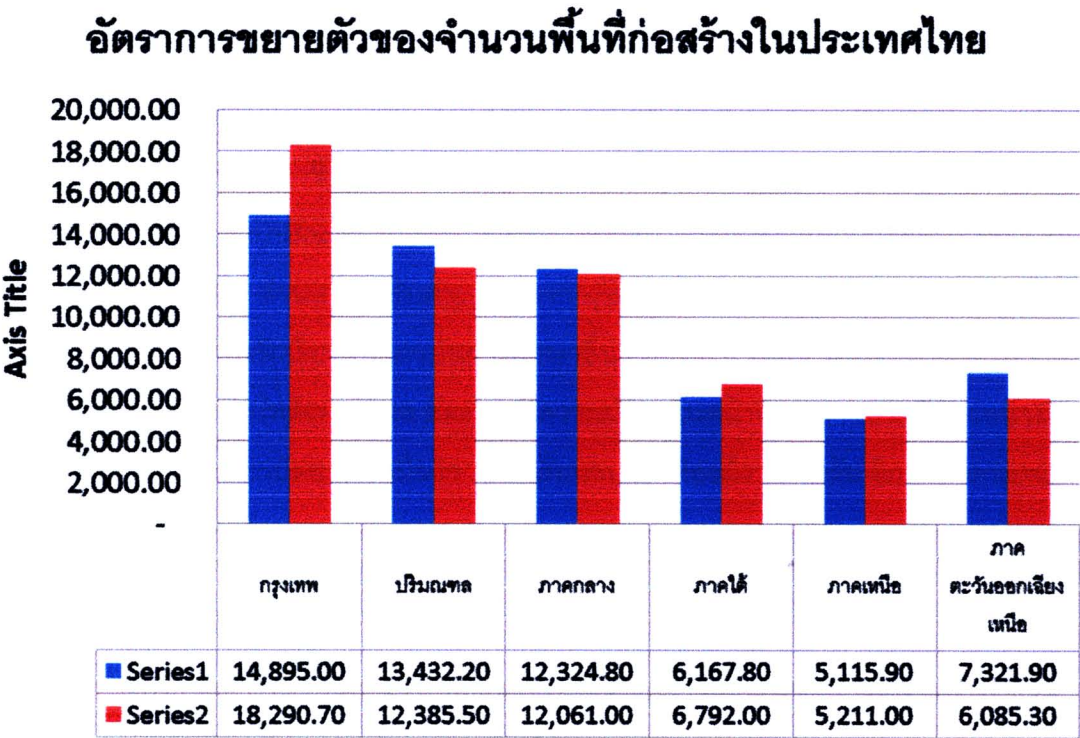
ภูมิภาค	ปี		
	2552	2553	%+-
กรุงเทพและปริมณฑล	30,404.00	25,599.00	73.00
ภาคกลาง	2,796.00	4,587.00	13.00
ภาคตะวันออก	3,474.00	1,948.00	5.60
ภาคใต้	2,299.00	1,216.00	3.50
ภาคเหนือ	2,105.00	1,090.00	3.10
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,037.00	633.00	1.80
	44,667.00	37,626.00	100.00

แผนภูมิที่ 5.1 จำนวนหน่วยการขออนุญาตจัดสรรที่ดินทั่วประเทศไทย

ตารางที่ 5.2 อัตราการขยายตัวของจำนวนพื้นที่ก่อสร้างในประเทศไทย

อัตราการขยายตัวของจำนวนพื้นที่ก่อสร้างในประเทศไทย		
ภูมิภาค	ปี	
	2552	2553
กรุงเทพฯ	14,895.00	18,290.70
ปริมณฑล	13,432.20	12,385.50
ภาคกลาง	12,324.80	12,061.00
ภาคใต้	6,167.80	6,792.00
ภาคเหนือ	5,115.90	5,211.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7,321.90	6,085.30
	61,809.60	63,378.50

แผนภูมิที่ 5.1 อัตราการขยายตัวของจำนวนพื้นที่ก่อสร้างในประเทศไทย

อย่างไรก็ตามความต้องการของตลาดงานสถาปนิกจะขึ้นลงตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ยกตัวอย่างเช่นตอนวิกฤต กลางปี พ.ศ.2540 มีบริษัทสถาปนิกเหลือไม่น่าจะถึง 200 บริษัท ในขณะที่ปี 2535-2536 มีบริษัทสถาปนิกที่เข้ามาจดทะเบียนเพิ่มเป็น 300 บริษัท(ดูเพิ่ม

จากภาคผนวก ก. จุดพลิกผัน สถาปนิกไทย) ฉะนั้นหากจะมองวิกฤตเป็นโอกาส ที่เกิดจากวิกฤตเศรษฐกิจพ.ศ.2551 ช่วงปี พ.ศ.2555 ที่จะเปิดการเรียนการสอนของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และบัณฑิตคณะสถาปัตยกรรมรุ่นแรกจะจบในปีพ.ศ.2560 จะพบว่าจะเป็นช่วงเติบโตสูงสุดของงานออกแบบสถาปัตยกรรม ช่วงหนึ่งเลยทีเดียว และแน่นอนที่สุดบรรดาสถาปนิกรุ่นพี่ที่จบมาแล้วจะพบกับวิกฤตความรู้ความสามารถที่ส่วนหนึ่งจะต้องแข่งขันกับผลกระทบจาก “การเปิดตลาดค้าบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรม” ซึ่งจะมีผลกระทบอย่างมากต่อวงการวิชาชีพสถาปัตยกรรมทั้งด้าน มาตรฐานหลักสูตร การพัฒนาสถาปนิกฝึกหัด และการพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง ฉะนั้นหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จะต้องผลิตบัณฑิตคณะสถาปัตย์ที่สามารถทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับสถาปนิกต่างชาติได้

ตอนที่ 3 มิติความต้องการของผู้เรียน

นักเรียนส่วนใหญ่ รู้จักคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์เป็นอย่างดี เพราะมีค่านิยมทางด้านการเรียนในสายวิชาชีพ ส่วนหนึ่งเกิดจากการประชาสัมพันธ์ของสถาบันการศึกษาและแนวทางด้านวิชาชีพ มีค่านิยมทางด้านการเรียนในสายวิชาชีพ โดยสนใจศึกษาต่อคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่สถาบันเก่าแก่ของประเทศ อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เป็นต้น สาเหตุที่สนใจเรียนในสถาบันการศึกษาเหล่านี้เพราะว่า สถาบันต่างๆ เหล่านี้นั้นมีชื่อเสียง ส่วนหนึ่งได้รับคำแนะนำจากรุ่นพี่ แต่ถ้าหากสอบเข้าสถาบันการศึกษาเหล่านี้ไม่ได้ก็จำเป็นต้องเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาอื่นๆ อาจารย์ ในอนาคตส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทด้วยเหตุผล ต้องการมีความมั่นคงในหน้าที่การงานและมีก้าวหน้าในชีวิต คาดว่าวิชาชีพทางสถาปัตยกรรมเป็นวิชาชีพที่เรียนจบแล้วต้องมียานรองรับ อีกทั้งยังสามารถประกอบอาชีพอิสระเองได้

ตอนที่ 4 มุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.1 จากผู้บริหาร/ตัวแทนสำนักงานที่รับผิดชอบงานทางด้านการออกแบบ และผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์

สถานประกอบการที่ดูแลวิชาชีพสถาปัตยกรรมให้ความเห็นว่าวิชาชีพสถาปัตยกรรมยังเป็นที่ต้องการภายใต้สภาวะสังคมปัจจุบันเพราะเป็นวิชาชีพที่ขาดแคลน ในหน่วยงานภาครัฐนั้นวิชาชีพดังกล่าวมีน้อยมาก อีกทั้งไม่สามารถพัฒนาบุคลากรให้เข้ามาทำแทนที่ได้เนื่องจากวิชาชีพดังกล่าวมีใบประกอบวิชาชีพ อาชีพสถาปนิกจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในงานสถาปัตยกรรม การวางแผนการก่อสร้าง ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐจึงต้องการวิชาชีพดังกล่าวเพื่อ

เข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก ทั้งหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ได้ นักวิชาชีพสถาปัตยกรรมได้เข้าไปทำงานร่วมกับทีมงานที่มีอยู่ อาทิ งานเขียนแบบ การวางแผนการก่อสร้าง การวางแผนผังชุมชนชนบท ซึ่งแนวโน้มในอนาคต หน่วยงานภาครัฐจะเปิดรับในตำแหน่งดังกล่าวเพื่อเข้าไปทำงานร่วมกับท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก ส่วนในภาคเอกชนนั้นก็ให้ความเห็นสอดคล้องกับภาครัฐ โดยให้ความเห็นว่าวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้น จำเป็นต้องผสมผสานระหว่างศาสตร์ทางด้านการออกแบบและศาสตร์ทางด้านการบริหารการก่อสร้าง ซึ่งในภาคธุรกิจ วิชาชีพดังกล่าวยังมีแนวโน้มเติบโตค่อนข้างสูง แต่การจะเปิดสาขาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีเอกลักษณ์เฉพาะด้าน มีรูปแบบที่แตกต่างจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทาง โอกาสสำหรับผู้สนใจเรียนในสาขานี้ให้มีโอกาสเข้าไปแข่งขันในตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น

หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะรับบุคลากรด้านสถาปัตยกรรมเข้าไปทำงานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีความขาดแคลน วิชาชีพสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ มักจะทำงานในภาคเอกชน แนวโน้มในอนาคตนั้นหน่วยงานภาครัฐจะรับบุคลากรดังกล่าวเข้าไปทำงานในส่วนท้องถิ่นจากนโยบายการกระจายอำนาจรัฐสู่ท้องถิ่น หน่วยงานในพื้นที่จะมีงบประมาณจ้างวิชาชีพดังกล่าวไปทำงานในพื้นที่เป็นจำนวนมาก หน่วยงานภาคเอกชนเองก็มีแนวโน้มในการรับนักศึกษาเข้ามาทำงานในอนาคตมากขึ้น โดยให้เหตุผลว่า ปัจจุบันวิชาชีพดังกล่าวยังเป็นที่ต้องการของหน่วยงานเพราะมีแนวโน้มที่องค์กรจะมีการขยาย แต่ต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ สามารถทำงานร่วมกับบุคลากรภายในองค์กรได้เป็นอย่างดี ปีนี้และปีที่ผ่านมา มีงานเข้ามาน้อยมากเพราะปัญหาเศรษฐกิจโลกและปัญหาการเมืองภายในประเทศ ถ้าหากบุคลากรดังกล่าวมีความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ได้จะดีเป็นอย่างยิ่ง

4.2 ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิในที่นี้ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันอาศรมศิลป์ สถาปนิก หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สามารถสรุปได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านความต้องการสถาปนิกในพื้นที่

“ ความต้องการสถาปนิกชุมชนในตลาดงานด้านสถาปัตยกรรมยังกว้างอยู่ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวมถึงจังหวัดทางภาคกลาง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ขาดแคลนสถาปนิกวางแผนการก่อสร้างเป็นอย่างมาก ”

2. การเปิดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

“ การเปิดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์นั้นมีความเหมาะสม เพราะสถาปนิกและบริษัทออกแบบส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ที่จังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนั้นการเปิดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการขยายโอกาสทางการศึกษาทางสถาปัตยกรรมให้มีความกว้างขวางมากยิ่งขึ้น และสามารถรับใช้สังคมหรือท้องถิ่นที่ผู้เข้ารับการศึกษาดำรงตนอยู่ในพื้นที่นั้นๆ ได้อย่างเข้าใจบริบทของพื้นที่ถ่องแท้กว่า”

3. สาขาที่เหมาะสมที่จะเปิดสอน

“ โดยควรเปิดสาขาสถาปัตยกรรมหลักก่อน โดยให้มุ่งเน้นในด้านเทคโนโลยีการบริหารการก่อสร้าง รองลงมาคือสาขาการวางผังเมืองและชุมชน หรือตกแต่งภายใน หรือการออกแบบอุตสาหกรรม ที่จะเอื้อประโยชน์ในการการทำงานภาคอุตสาหกรรมและส่วนภูมิภาค”

4. จุดมุ่งเน้นหรือความโดดเด่นของหลักสูตร

- 1) หลักสูตรต้องเป็นที่ยอมรับของสมาคมสถาปนิกฯ และต้องได้รับความเป็นชอบจากผู้บริหารของสถาบัน
- 2) ควรเน้นที่การใช้ประโยชน์จากความเป็นภาคมหานครโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีการบริหารการก่อสร้าง เพราะปัจจุบันยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องเหล่านี้ค่อนข้างมาก
- 3) ควรเน้นไปถึงระดับเมือง เพราะปัญหาส่วนใหญ่ของพื้นที่เกิดขึ้นจาก urbanization
- 4) สอนให้นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ (learning skill) และเพิ่มเติมการฝึกงานให้มากขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกันของอาจารย์และนักศึกษาในพื้นที่จริง

5. ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน

- 1) ต้องอาศัยการยอมรับจากสังคมในวงกว้าง โดยการใช้บุคคลที่มีอิทธิพลด้านความคิดเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับสถาปนิกของผู้บริหารและสังคมโดยรอบ

- 2) ดึงทรัพยากรบุคคลที่มีประสบการณ์เข้ามาสอน ซึ่งนอกจากจะเป็นกลุ่มอาจารย์ที่มีประสบการณ์และอาจเป็นกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านที่มีองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่ชัดเจน โดยการเริ่มสร้างเครือข่ายตั้งแต่ตอนนี้

5.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรสถาปัตยกรรม

1. เนื่องจากหลักสูตร “การบริหารและเทคโนโลยีการก่อสร้าง” เป็นหลักสูตรใหม่สำหรับวิชาชีพทางสถาปัตยกรรม ควรศึกษาจากองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการก่อสร้างจากภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ เทคโนโลยีงานไม้ วัสดุท้องถิ่น เทคโนโลยีการประหยัดพลังงานแบบดั้งเดิม เพื่อให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้จากช่างชุมชนสู่คนสมัยใหม่ อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการก่อสร้างท้องถิ่น
2. เนื่องจากหลักสูตร “การบริหารและเทคโนโลยีการก่อสร้าง” เป็นหลักสูตรใหม่สำหรับวิชาชีพทางสถาปัตยกรรม เป็นองค์ความรู้จากการทดลองและการปฏิบัติงานจริง ดังนั้นผู้สอนจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีประสบการณ์ทำงานจริง จึงจะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาได้
3. ควรมีรายวิชาที่สามารถให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนได้ทดลองปฏิบัติงานจริง เพื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้องค์ความรู้ในขณะที่เรียนมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการทำงานจริง
4. การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้นักศึกษาไปฝึกไปร่วมฝึกงานกับบริษัทที่ดูแลด้านการบริหารงานก่อสร้าง เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ความรู้ในขณะที่เรียนได้มากที่สุด

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับ องค์ความรู้ในด้านเทคโนโลยีการก่อสร้างของแต่ละภูมิภาค เพื่อถอดองค์ความรู้เป็นตำรา เพื่อให้คนรุ่นหลังได้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดังกล่าว
2. ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านการบริหารการก่อสร้างจากประสบการณ์จริง เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในวิชาชีพ